

LUD

Jedynе pismo polskie w Brazylii wychodzące dwa razy na tydzień.

Wydawca i Redaktor: Ksiądz Jan Pałka

PRENUMERATA : W Brazylii 10\$000 z góry, 11\$000 z dołu, półroczna 6\$000; za przesyłką osobną, nie we wspólnych paczkach, dopłaca się 3\$000; w Argentynie 6 pezów; w Europie 3 dolary; w Ameryce Północnej 2\$50 dolary; w Urugwaju 3 pezy urugwajskie.

Adres Redakcji „Ludu”: Kurytyba — Aven. Dr. Jayme Reis 115
Adres dla listów: Kurytyba — Caixa Postal 155 — Paraná, Brasil

OGŁOSZENIA drobne do 3 cm. wysokości przez jeden łam: do 3 razy należy przysłać 5\$000. — Ogłoszenia płać się zawsze z góry, inaczej nie umieszczają się. Ogłoszenia można płać znaczkami pocztowymi.

„O POVO“ -- Jornal polono bisemanal

Cena numeru 300 rejsów.

W KURYTYBIE do nabycia w sklepach pp. Domańskiego, Krzyżanowskiego, R. Piekarza—Kubisa.

Wieści z żółtego państwa

Walki w Chinach nie ustają, i zdaje się, nie prędko się zakończą. Myliłby się ten, kto by wojny chińskie oceniał według walk prowadzonych w Europie; raczej obecne rozruchy w Chinach można by przyrównać do rewolucyjnych powstań w Meksyku, czy bodaj Boliwii lub innego państwa południowo-amerykańskiego.

Są to walki pomiędzy generałami, żądnymi władzy.

Obecnie jednak walki przybierają inny charakter.

Do walk stają chłopci chińscy; dlaczego? czyżby sięgali po władzę na równi z generałami? Nie! Chłopi chcą jedynie spokoju, tymczasem spokoju nie mają, lecz ustawicznie są prześladowani i gnębieni przez obydwie walące strony.

Wojujący generałowie ze swymi armiami przeciągają przez kraj, rekrutując nie tylko żywność, bydło, narzędzia pracy, ale nawet ludność. Chłopów zapędza się do przymusowych robót, każe im się nosić trau sporty wojskowe, żołnierze zmuszają ich nawet do noszenia swej broni. W ten sposób pozabawia się wieś najzdrowszych ludzi do pracy, zamienia się wolnego chłopca w kulisa, któremu się naogół nic nie płaci. Chińskie gazety, sprawozdania angielskie, pełne są opisów tych metod. Czemu zaś generałowie nie zdobędą bezpośrednio, to zabierają na drodze podatków.

Formalnie obowiązują chłopa tylko jeden podatek: gruntowy. Ten pobierają sobie generałowie na kilka lat z góry, naprzykład w Szechuanie musieli chłopcy opłacić podatki do roku 1948, w Szechuanie do roku 1933 a w jednym z okręgów zażądano od chłopów złożenia w ciągu 10 dni podatku aż do roku 1968. Są to oczywiście wypadki skrajne, przeciętnie biorąc, opłacili obecnie już wszyscy podatki do roku 1933. Do tych podstawowych podatków dodają poszczególne generałowie nowe, wielokrotnie je przekraczające. Gdy ich chłopcy nie chcą płacić, przydziela się im na kwatery żołnierzy, a gdy i to nie pomaga, wieś zostaje spalona.

Wojska chińskie liczą w sumie około 3 miliona ludzi, są to przeważnie elementy zachwale, będące na żołdzie i tak długo trzymające z dawnym generałami, dopóki oni ich może opłacili. Sami zresztą generałowie przechodzą często z jednego frontu na drugi. Tak na przykład jeden z czerwonych generałów Chu-Te otrzymał z tego tytułu 40.000 dolarów a słynny wódz lewego rządu Kuomintang w Wuhan Tang Sheng-Chi już w listopadzie 1926 miał ulokowane w banku szanghajskim 400.000 dolarów na swoim koncie. Naogół kilkakrotna zmiana frontu czyni

generała mającym człowiekiem, często lokuje uzyskane pieniądze w ziemi lub w zagranicznym banku i znika z placu boju. Oczywiście, iż za to wszystko płaci chłop.

W takich oto warunkach przyniósł rok 1929 klęskę nieurodzaju, wywołaną długotrwałą suszą. W najbardziej głodowych prowincjach środkowych Chin (Szensi i Honan) rozpoczął Feng na wiosnę 1930 roku rekwizycję zapasów zboża.

A przeprowadzono rekwizycję bez miłosierdzia, nie pozostawiając żadnych zapasów dla rodzin: śmierć głodowa spojrziała w oczy jednej trzeciej części ludności; w kraju rozszalał się tyfus.

Żołnierze generała Fenga wyisniali z ludności ostatnie miedzianki (chłopi chińscy posługują się miedzianymi pieniędzmi). Generał Feng powiesił 6 lokalnych urzędników a 18 wtrącił do więzienia za to, iż nie ściąg

nęli z ludności nałożonych podatków. Dla ratowania życia sprzedawali chłopcy inwentarz, bydło, a w końcu kobiety i dzieci po 20 dolarów (do fabryk).

Na dobitkę w kraju panuje chaos walutowy. Chińczycy w miastach posługują się srebrną monetą, a wiadomo, iż wartość srebra spadła ostatnio do nieotwanej od 100 lat granicy. Ponadto każdy z generałów wydaje własne papierowe pieniądze, którym na terenie swej władzy nadaje wysoki kurs. W tej chwili krąży po kraju 20 różnych dolarów chińskich. Jest to źródło nowych nadużyć przy ściąganiu podatków.

Nic więc dziwnego, że na wsi szerzy się niezadowoloność, że tu i tam wybuchają buntury chłopskie i stają do walki z skrzywdzającymi ich wojskami w obronie swego mienia.

Chentigfu, sierpień 1930

J. K.

LIST OTWARTY DO Parańskiej Kolonizacyjnej Spółki

Mieszkając zdala od kolonii polskiej, tem samem nie biorę udziału w Jej zbiorowych poczynaniach — Dotyczy to też nowo zawiązanej »Parańskiej Kolonizacyjnej Spółki«, o czem dowiadam się dopiero z gazet. — Sprawa ta interesuje mnie bardzo!

Przypominają sobie Panowie moje artykuły w gazetach kurytybskich z przed dwóch lat, w których, przedstawiając korzyści z kultury kawy, namawiałem użycie Redaków do osiedlenia tutaj w północnej Paranie i oddania się tej kulturze.

Wielu z Rodaków z Rio Grande i São Paulo, kierując się moimi wskazówkami, kupiło ziemię, ale to mało, to są jednostki a nie kolonja w tego słowa znaczeniu.

Wtedy było to interesem więcej niż złotym; dziś jednak, pomimo dewaluacji kawy, chociaż zyski z tego produktu nie są tak olbrzymie jak w czasach jej wysokiej ceny, w każdym bądź razie dają bez porównania większe, niż uprawa pszenicy, ziemniaków czy kukurydzy.

Oprócz kawy zresztą, wobec dodatnich prób z alkoholem dla zapędu motorów wybuchowych, otwiera się nowe pole dla wyzyskania przemysłu alkoholowego, a więc uprawy trzciny cukrowej, dla której ziemia tutaj jest idealną. Oprócz wydatności, gdzie trzcina dochodzi grubości ramienia i długości trzech i więcej metrów, ma jeszcze tę zaletę, że, dla łagodnego klimatu, trwa na tem samem miejscu latami.

W każdym jednak razie radzę gorąco nie lekceważyć północnej Parany, zbadać, czy kolonista zdobędzie więcej szans dorobienia się na ziemiach południowej, czy północnej Parany. Bo co do zysków moralnych, a więc utrzymania kultury polskiej przy osiedlaniu się gromadnem, co, przypuszczam, Spółka ma za cel główny, te będą takie same wszędzie i w tym stosunku do rozwoju materialnego, jak o tem słusnie pisze Autor artykułu »Parańska Kolonizacyjna Spółka«.

Wypada mi tu nadmienić jeszcze, że oprócz obszarów większych, które Parańska Kolonizacyjna Spółka, rozporządzając zorganizowanym kapitałem, mogłaby tu łatwo nabyć czy skontraktować dla kolonizacji polskiej, także mogłaby skorzystać z kolonizacji prowadzonej przez Kompanię angielską (Spółwłaścicielką kolei żelaznej S. Paulo — Paraná), która na swych ziemiach tworzy, na żądanie, rezerwy obszarów przeznaczonych dla każdej jednej narodowości.

Nie trzeba daleko patrzeć, by widzieć, że Północ Parany jest jej przyszłością, że ta część Stanu właśnie będzie tem, czem dotychczas było São Paulo.

Bądźmy więc jednymi z pierwszych, którzy potrafiliby sytuację wykorzystywać, a nie dopiero ochlapami się cieszyć.

Oby Szanowny Zarząd Parańskiej Kolonizacyjnej Spółki zechciał wziąć pod uwagę ten list i usłuchać mej rady, bo tu jest miejsce na kolonizację, tu pole do rozwoju, tu nasza przyszłość, Kolonii parańskiej!

Na zakończenie proszę

Szanowny Zarząd Parańskiej Kolonizacyjnej Spółki o przysłanie mi warunków na jakich mógłbym też przystąpić jako jeden z akcjonariuszy, a życząc

»Szczęść Boże« w pracy, pozostając zawsze gotów do usług.

Camará 21 września 1930 r.
Ignacy Szańkowski

WIADOMOŚCI Z POLSKI I O POLSCE

SEJM ŚLĄSKI ROZWIĄZANY, A KORFANTY UWIEJONNY

Śląsk polski, jak wiadomo, posiada szeroki samorząd; ma nawet swój odrębny sejm. Niestety sejm śląski dzielił ten sam los, co sejm polski w Warszawie. Kilkakrotnie odraczany, gdy nareszcie się zebrał, po krótkim istnieniu został dekretem Prezydenta, rozwiązany. W Sejmie śląskim grupowała się w okóło posła Wojciecha Korfantego, dość popularnego na Śląsku w czasach ple-

bisoytowych, silna opozycja. Po rozwiązaniu Sejmu Śląskiego przywódcą opozycyjnych stronnictw śląskich został Wojciech Korfanty przez policję ubiegłego tygodnia aresztowany.

Równocześnie policja uwięziła dwóch innych posłów i trzech działaczy śląskich. Uwięzieni wraz z posłem Korfantym zostali wywiezieni w niewiadomym kierunku.

POLSKIE CZARNE DJAMENTY. GENIONE SĄ W ŚWIECIE

Jednym z naturalnych bogactw Polski to »czarne djamenty«, jak nazywają niekiedy, czarne bryły węgla kamiennego. Polska zdobywa coraz więcej rynków zbytu węgla, wdzierając je nawet potężnej Anglii.

Ażeby mieć choć drobne pojęcie ile węgla eksportuje Polska, przypatrzmy się cyfrom statystycznym sporządzonym przez bezstronnego sędziego, bo przez administrację portu gdańskiego.

Według tej statystyki Polska przez sam port Gdański wy-

wiozła poza granice w jednym miesiącu (lipcu b. r.) 345,855 ton węgla a mianowicie: do Szwecji — 109,105 ton, Danji — 64,573 ton, Włoch — 43,199 ton, Francji — 41,336 ton, Łotwy — 18,931, Finlandji — 13,828, Norwegii — 13,254, Rosji — 3,800, Niemiec — 3,518, Belgji — 4,461, Estonji — 950, Holandji — 3,000, Brazylii — 6,000 ton.

Zaznaczyć należy, że lipiec, jest miesiącem letnim, kiedy zużywa się najmniej węgla; i dlatego w miesiącach jesiennych i zimowych eksport węgla wzrasta prawie dwukrotnie

„Ozciciele szatana“ w Warszawie w rękach policji

Wielką sensacją wywołało w Warszawie wykrycie sekty tak zwanych »ozcicieli szatana«.

Żołnierzem tej sekty jest niejaki Czesław Czyński, słynny oszust i hypnotyzer.

Pomimo podeszłego wieku, (liczy bowiem 85 lat), Czyński wiódł bardzo awanturnicze życie i aż do chwili uwięzienia stał na czele sekty.

Czyński rozpoczął swoją karierę jako naczyniel ludowy w Wielkopolsce. W tym czasie bada przez parę lat literaturę okultystyczną i praktykuje równocześnie jako hypnotyzer. W roku 1895 rozpoczął kilkuletnią wędrówkę po Niemczech z odczytami i pokazami magnetycznymi. Leczył hypnozą, przepowiadał przyszłości i zdobywał coraz większe stosunki nawet w sferach arystokracji niemieckiej.

Pomijając jego nadzwyczajne zdolności hypnotyzerskie i wróżbiarskie, przywódca satanistów umiał poruszać martwe przedmioty natężeniem swej woli. Niejednokrotnie czynił podobne doświadczenia podczas seansów. Za zbliżeniem ręki wywoływał ruchy strzałki kompasu. Również zasłynął z umiejętności rozdzwajania się.

Na dwa lata przed wojną światową, Czyński przyjeżdża

z Petersburga do Warszawy i nabywa, za wyłudzone od jednej z dam dworu petersburskiego pieniądze, dom przy ul. Wspólnej. Rodzina owej damy dworu robi doniesienie karne na Czyńskiego, wówczas on chce uchronić się przed więzieniem, symuluje obłąd i spędza pewien czas w szpitalu dla obłąkanych w Tworcku.

Po wyjściu Rosjan z Warszawy, Czyński znowu wpływa na wierzch i odzyskuje dawną sławę wróżbita-czarodzieja. W roku 1924 Czyński z paroma osobami organizuje ściśle zakonspirowany związek »ozciciele szatana, tak zwana »sektę białego Wschodu«, ciesząc się w kołach okultystów jaknajgorszą opinią. Do związku tego Czyński wciągnął panie z towarzystwa, między innymi dwie studentki uniwersytetu, zmarłe śmiercią samobójczą.

W roku 1926 wybuchł skandal. Dwie z jego adeptek, matka i córka, od których wyłudził duże sumy pieniądze, kończą w tragiczny sposób. Córka wyskakuje oknem, roztrzaskując sobie głowę o bruk, matka popada w obłąkanie. Od tej chwili zaczynają w Warszawie zdarzać się coraz częstsze samobójstwa wśród młodzieży uniwersyteckiej. Są to wszyst-

ko ofiary »maga« Czyńskiego. Prowadzone śledztwo ujawniło, że w różnych lokalach sekty w Warszawie odbywały się tak zwane czarne msze...

Baczność! Użył już otrzymał zaproszenie na Inauguracyjny Bal Młodzieży Polskiej w Kurytybie?

Z Brazylii BRAZYLIJSKA HERWA MATTE NA TARGACH WIENIENSKICH Na międzynarodowych Targach we Wiedniu Instytutu Herva-Matte z Kurytyby i Joinville zorganizowały wspaniały pawilon wystawowy...

PLOTKA O BRAZYLIJSKIEJ KAWIE Niektóre dzienniki podały wiadomość, jakoby Brazylija podarowała rządowi polskiemu 500 000 worków kawy...

Parana UROCZYŚCIE KOŚCIELNE W KOŁONJACH POLSKICH W ubiegły poniedziałek polska parafia w Thomas Coelho obchodziła uroczystość swego patrona...

ISKRA, KTÓRA ZGASIŁA MŁODE ŻYCIĘ. W ubiegłym tygodniu rozszalała się nad Iraty w czesnym rankiem gwałtowna burza...

OSTROŻNIE Z PODEJRZANEMI PSAMI W ostatnich dniach w okolicy Iraty zaszło kilka wypadków pokąsania osób przez psy...

DROBNE WIEŚCI Z PARANY W miejscowości Rio do Meio w municypjum Antonina...

»Bujda« o Botokudach

czyli NOWA POWIEŚĆ BRAZYLIJSKA P. J. OSTROWSKIEGO

(Dokończenie) Wracamy jednak do powieści, a raczej do jednego z jej pomniejszych bohaterów, Dr. Genscha...

zwróć jeszcze uwagę na jeden »fakt«, a to na błędne tłumaczenie słowa »katanghara«...

Jakżeż więc wobec tych kilku zaledwie faktów wyglądają owe »prawdziwe« niedawne wydarzenia...

— W Antoninie, Stanisław Probskier odnalazł w rzece zwłoki Alfonsa Liebiga.

KURYTYBA

POKRZYWDZENI ROBOTNICZY SZUKAJĄ WYMIARU SPRAWIEDLIWOŚCI. Grupa złożona z 47 robotników pracujących w »Empreza Constructora Parana Limitada«...

WIĘCEJ OBLAKANYCH NIŻ CHORYCH JEST W SZPITALACH.

Statystyka za tydzień od 20 do 27 września b. r. wykazuje, że w szpitalu »Santa Casa de Misericordia« w Kurytybie przebywało 146 chorych...

WIEC W SPRAWIE NASZEJ PRZY SZŁOŚCI W PARANIE

Stowarzyszenie Studentów »SARMACJA« zaprasza Szan. Rodaków na WIEC W SPRAWIE NASZEJ PRZY SZŁOŚCI W PARANIE...

b. r. przebywało w szpitalu 396 chorych. W tym samym czasie przyjęto jednego obłąkanego do zakładu i jedna osoba zmarła.

SZCZĘŚĆ BOŻE MŁODEJ PARZE!

Dnia 24 odbyła się uroczystość zaślubin pomiędzy Aleksandrą Heleną Mikoszowską a Stanisławem Wojciechowskim...

Rio Grande do Sul.

LUDNOŚĆ RIOGRANDENSKA WZROŚŁA. Urząd statystyczny za rok ubiegły 1929 podaje ciekawe wiadomości...

Wśród urodzeń przeważa ród męski, bo na ogólną liczbę urodzeń 70.017, było ohołpów 36.074, a 33.943 dziewcząt.

Amazonas

ŻYCIE LUDZKIE PADA OFIARĄ GŁUPIEGO ZABOBONU. W miejscowości Borba w Stanie Amazonas zachorował pewien tubylec...

Przywołany »kurandeiro« oświadczył, że chory ma w sobie djabła; na to zaś niema żadnego lekarstwa...

KALENDARZE „LUDU“

na rok 1931 wysłamy wszystkim PP. AGENTOM „LUDU“ z początkiem obecnego miesiąca w takiej ilości egzemplarzy...

Telegramy

— W Katowicach grupa ludzi urządziła demonstrację przed lokalem niemieckiej gazety...

Ligi Narodów wybrano 15 nowych sędziów międzynarodowego Trybunału Haskiego. Między wybranymi sędziami znajduje się polak prof. Hubert Rostworowski...

PIERWSZA OGÓLNA ZABAWA MŁODZIEŻY POLSKIEJ W KURYTYBIE

W tych dniach Sekretariat Wydziału Młodzieży rozesał 600 następujących zaproszeń: Na Budowę Domu Studentów w Kurytybie...

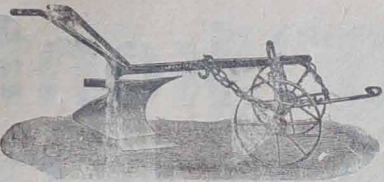
Podając powyższe zaproszenie do publicznej wiadomości, zaznaczamy, że wstęp dla członków Wydziału Młodzieży wynosi 8, a dla nieczłonków 4 milrejsy.

NOWY ZARZĄD T-WA WŁADYSLAWA JAGIELŁY w Abranches

Dnia 21 Września, b. r. odbyło się walne roczne zebranie Towarzystwa »Władysława Jagiełły« w celu wybrania nowego Zarządu...

Kolonisci

DOŚWIADZENI
W ROLNICTWIE
UŻYWAJĄ TYL-
KO MASZYN OD
FIRMY:

Casa Hackradt
CURITYBA, Rua 15 de Novembro 502.

CAIXA POSTAL 420

Wysprzedajemy

OD DNIA 15-GO b. m. DO 15-GO
PAŹDZIERNIKA

Nasz ogromny zapas materiałów
wełnianych

Wszelkie artykuły w ten zakres wchodzące
likwidujemy po cenach dotąd niebywałych.
Oprócz tego wysprzedajemy zapas sztucznego
jedwabiu i rzeczy bawełnianych dobrego
gatunku również po cenach bez konkurencji,
z których kilka podajemy poniżej dla
przykładu

- Kamizelki ze sztucznego jedwabiu dla pań 16\$, 20\$, 25\$, 35\$
- Bluzki ze sztucznego jedw. dla pań 10\$000 i 15\$000
- Sukienki ze sztucznego jedwabiu dla dzieci 5\$000, 8\$000, 9\$000, 10\$000, 12\$000
- Ubranka ze sztucznego jed. dla niemowląt 9\$000
- Kostjumy damskie ze sztucznego jedwabiu 15\$000
- Dobre bawełniane skarpetki 2\$000 i 3\$000
- Dobre bawełniane swetry męskie 8\$000 i 9\$000
- Ubranka dla niemowląt bawełniane przetykane jedwabiem 4\$000 i 4\$500
- Ubranka dla niemowląt wełniane, przetykane jedwabiem 6\$000 8\$000, 9\$000
- Kompletne garnitarki z materiału zawierającego mieszankę jedwabiu, składające się z bluzki, czapki i bucików 7\$000, 8\$000 i 14\$000

Malharia Curitybana E. SCHLEMM & Cia.
Rua José Bonifácio, 124. — Telefon 626

BIURO ADWOKACKIE

Ludwika Wolskiego
Rua Brigadeiro Franco 28
CURITYBA

Dr. CARLOS MOREIRA, Lekarz
Specjalnie leczy oczy, uszy, nos i gardło. — Konsultorium: Pharmacia Cordeia, Rua Marechal Floriano N 184. — Telefon 319. Od godziny 3-ciej do 5-tej.
Rezydencja: Rua Visconde de Nacax 58 — Telefon 888.

Nowy Dom

Który nie będzie sprzedawał zdumiewająco tanio, w tych czasach kryzysu, może liczyć na nieuniknioną ruinę!
Oto ceny niektórych artykułów łokciowych w nowym sklepie

Casa Kalkmann

Gorgorão ottomano, gładki, podwójna szerokość 2\$600	Koce czystowełniane podwójne po 10\$ i 15\$000
Alpaka jedwabna gładka we wszystkich kolorach 4\$000	Batyst szeroki, wszystkie kolory \$500
Trykolina na koszule i kałesony z 4\$000 2\$800	Brim na stery brązowy podw. 3\$200
Materiał na pierze tło czerwone 1\$800	Morim Ave Maria, sztuka 28\$00
Kratka, podwójna szerokość 1\$200	Trikolina biała, podw. szer. dobra 3\$000
Algodão Indio, prawdziwy, sztuka 9\$800	Zefir najlepszy, metr \$600
Kamizelki wełn. męskie z 25\$ 16\$000	Kreton 2m20 szerokości 5\$500
Fartuchy (Pulowers damskie z obramowaniem 4\$000	Plusze "faston", metr 2\$000
Majtki trykotowe począwszy od 2\$500	Firanki koronkowe 1 m szerokie 3\$600
Kapy nieprzemakalne do podróży 65\$000	Etamine krémowe, na firanki, szerokości 1m20, metr 2\$500
	Etamine czarne i białe na lekką żałobę 1\$200

Wszystkie nasze towary są sprzedawane na podstawie powyższych cen. --- Przyjdźcie zobaczyć nasz wybór, a nie odejdziecie z próżnymi rękami!

Kiedy się chce i potrzebuje wysprzedawać, robi się wszystko!
Potrzebujemy sprzedawać dużo, aby koniecznie uczynić znanym nasz dom!

Nie Zapominajcie: „CASA KALKMANN”
PRAÇA CORONEL ENEAS, 94, (dawniejsza Praça da Ordem)

Jedyna Pierwszorzędna, Hygieniczna
FRYZJERIA w Kurytybie
Salão „Belleza”

Rua Marechal Floriano Peixoto N 90
naprzeciw Banco Nacional.

Salon dla mężczyzny — osobny
Salon dla Pań. MANICURE
Masaż, Ura-fioletowe Promienie.
Na życzenie strzyżenie włosów maszynką elektryczną. Mycie i farbowanie włosów w różnych kolorach. Karbowanie włosów. Zakład utrzymujemy jest czyste.
Laurenço Śliwiński

Czytelniku! Poradz sąsiadów,
aby zamówił sobie „Lud.”

SKŁAD MEBLI

Firmy:
JAKÓB KOZIEN

RUA SÃO FRANCISCO 64

Sprzedaje się meble: szafy, krzesła, łóżka, kołyski, stoły, kredensy szafy, kuchenne, sofy, kanapki i t. p. powyżej wspomiane sprzęty wykonuje się i na zamówienie. Ceny są bardzo niskie

Śmierć Mrówkom

FORMICIDA w proszku jest jedynym środkiem, obronnym, waszych ogrodów i pól przed atakami mrówek. Używa się bez ognia i bez wszelkich przyrządów.

Można kupić we wszystkich sklepach
Dostawca na Stan:

Jan Woźniak
Rua Comendador Araujo 271
CURITYBA

Polski śpiew

(Ciąg dalszy)
Ale dla nas ważniejsze jest pytanie: „jaki chór najłatwiej utworzyć?” Odpowiadam: równy żeński. Dlaczego? Najpierw dlatego, że dziewczęta są bezsprzecznie ochotniejsze do śpiewu, aniżeli mężczyźni. Ponadto dziewczęta, dzięki pracy koło domu, nie zmieniają naogół tak często miejsca zamieszkania, więc łatwiej mogą przystąpić do próby. Mężczyznom zaś sprawy takie jak: szkoły, rzemiosło, służba wojskowa, obozowanie na roboty, podróże, — utrudniają im udział w chórze. Następnie, głos kobiecy (dziewczęcy) jest stały. Dziewczęta bowiem dorastają, nie przechodzą owej przemiany głosu (zwanej „mutacją”), która zjawia się u chłopców zawsze koło 15-go roku życia, kiedy — to głos dziecięcy (chłopięcy) obniża się najmniej o 8 tonów i staje się „gruby”, męski. W okresie zaś owej przemiany, mutacji, która trwa niekiedy lat kilka, młodzieńcy są wprost niezdatni do śpiewu. Co gorsza, zmuszają się do śpiewania, mogą sobie głos zupełnie zniszczyć. O tem kierownik chóru winien pamiętać. — Dodaję wreszcie, że większe używanie tytoniu i alkoholu przez mężczyzn powoduje u nich również pewne zmiany głosu na gorsze

Na ile głosów? Ze względu na ilość głosów możemy mieć chór na 1 głos, na 2 głosy, na 3, na 4, a nawet na więcej głosów.

Dla wyjaśnienia daję przykład: chór na 4 głosy. Rozumieć to tak należy, nie że czterech ludzi ma śpiewać, lecz że śpiewają równocześnie 4 grupy, a każda z nich śpiewa co innego, naśladując w ten sposób granie na 4 pałce. Mamy więc głos 1-szy, głos 2-gi, 3-ci i 4-ty. W każdym z nich może oczywiście śpiewać po kilku chórzystów. Iugłosowy chór jest łatwiejszy? Odpowiedź prosta: im więcej głosów (nie chórzystów!), tem trudniej, ale też tem piękniej. Nie znaczy to, że chór na 1 głos jest „do niczego”. Owszem można przeduczyć rzeczy z takim chórem doskonał, tylko że brak wielogłosowego brzmienia trzeba zastąpić ujęciem, pomysłowością wykonania, cieniowaniem, czasem gestami, ruchami podczas śpiewu (w pieśniach niekościelnych). Inteligencja dyrygenta musi się tu zdobyć na wysiłek. Kto miał sposobność organizować lub słyszeć tak zwane deklamacje choralne, albo też śpiew „gregoriański” (chorał kościelny na 1 głos), ten wie, co za urok płynie z takiego prostego śpiewu na 1 głos lub zbiorowej recytacji. Przyjeżdżający obecnie (kiedy to piszę) do Ameryki południowej z Rzymu chór papieski, aby tutaj dawać koncerty, to jest właśnie chór, który niejednokrotnie śpiewa na jeden głos tylko, w obecności Papieża i „śmiałanki” rzymskiej podczas różnych uroczystości w kościele św. Piotra.

Kombinując teraz rodzaj głosów z ich ilością, utworzyć możemy chóry najrozmaitsze naprzykład: chór 1-głosowy męski, lub żeński, lub mieszany; takiesame chóry na 2 głosy; takiesame na 3 głosy i t. d. Ponadto chór na 2 głosy mieszany. Ponadto, chór mieszany na 3 głosy o rozmaitym składzie; albo głos 1-szy żeński, a 2-gi i 3-ci męskie; albo też głos 1-szy i 2-gi żeński, a 3-ci męski. Ponadto chór mieszany na 4 głosy w następujących postaciach: albo głos 1-szy żeński, a reszta męskie; albo głos 1-szy i 2-gi żeński, a reszta męskie; albo głos 1-szy 2-gi i 3-ci żeński, a 4-ty męski. Oczywiście, że chór na 5 i na więcej głosów mogą mieć wygląd jeszcze rozmaitszy.

A teraz pytanie ostateczne: który wybrać z tego zatrudzenia chórów? Odpowiadam: zależy to od warunków miejscowych, to znaczy, jakich i ilu śpiewaków mamy pod ręką. A więc: jeżeli zgłosi się 5 dziewcząt, możemy już utworzyć chór 2-głosowy żeński; — jeżeli zgłosi się ich ze 7 lub 8, można pomyśleć o chórze żeńskim na 3 głosy; — jeżeli zaś te dziewczęta (8) są pojętne, muzyczne i ze dwie z nich śpiewają nisko, to można się puścić nawet na chór 4-głosowy; — jeżeli się zgłosiło mało dziewcząt (ze 3) i mało mężczyzn (także ze trzech), da się wtedy złożyć chór mieszany na 2 głosy; — jeżeli zgłosi się więcej dziewcząt (5-6) a mężczyzn mało (2-3), to zdadzą się na chór 3-głosowy mieszany, t. j. 1-szy i 2-gi głos z dziewcząt, a 3-ci z mężczyzn; —

jeżeli mamy ze 6 dziewcząt a 5 i 2-gi żeńskie głosy, a 3-ci 14-ty męczyzn, to możliwy jest już chór mieszany na 4 głosy (1-szy

(C. d. n.)
Ks. A. Orszulik

Niewdzięczny złodziej

OKRADA SWEGO DOBROCYŃCĘ

Bywają złodzieje bez czołwiary, bywają złodzieje z sercem, bywają jednak i złodzieje cynicy.

Do takich należy Józef Stefaniak kreatura o kanciastej czasce.

Stawał on niedawno przed sądem w Warszawie. Stefaniak zachowywał się na ławie oskarżonych w niezwykły sposób. Nie miał obrońcy, gryzmoląc ołówkiem na papierze, zadawał pytania świadkom i stawał wnioski.

Sędzia Komorowski: — Ile razy oskarżony był karany?

— Czy ja mogę pamiętać prośbę sądu? Przecież ledwie wyjdę to znów siedzieć.

Sędzia odczytuje akt oskarżenia, z którego widać, że Stefaniak skradł z mieszkanka księdza Adameczawskiego walizkę, zawierającą bieliznę, książki, 600 złotych gotówką i 60 rubli w złocie.

— Czy oskarżony przyznaje się do winy?

— Oczemu nie? Przyznaje się, ale protestując przeciw przerachowaniu złotych rubli na złote polskie, bo takiego kursu, jak tu w aktach podano, na żadnej giełdzie mi nie dadzą. Najwyżej można liczyć złotego rubla po 4 60, no 4 70.

Gdy następnie przyszła kolej na zeznania poszkodowanego

księdza, przewodniczący zapytuje:

— Czy ksiądz znał oskarżonego?

— Nie.

Na to Stefaniak z bezczelnym uśmiechem:

— Jaki, przecież ksiądz prowadził herbarciami dla najbardziej potrzebujących, a ja tam dostawałem z matką jedzenie...

Moment ów wyzyskał w swem przemówieniu prokurator Dąbrowski, ostro wnosząc o jaknajsurowsze ukaranie opryska, który w bezgranicznym cynizmie szczyli się tem, iż okradł swego dobroczyńcę.

Sąd wyszedł z sali w celu przygotowania wyroku.

Stefaniak, który po przemówieniu prokuratora obraził się i zaczął w milczeniu, nie korzystając z ostatniego słowa, zmienił nagle taktykę.

Rzucił się na ziemię, rozdrapał sobie gardło paznokciami do krwi i począł udawać nieprzytomnego.

OLETARZE,
Konfesyjonały, Kazalnice, lawki kościelne i inne sprzęty, można zamawiać w znanej pracowni Józefa Pittasa w Juhu stacja kolejowa, Rio Grande do Sul.
Robota solidnie, fachowo, artystycznie wykonana. Ceny bardzo niskie.

Przyjaciel Rodziny powinien być w każdym domu polskim.

